

Täysistunto

Perjantai 10.5.2019 klo 13.00—13.30

3. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta 2018

Kertomus K 8/2019 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskustelu

13.01 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä on siis Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta viime vuodelta eli 2018. Tämä aihe on varmasti kiinnostava kaikille... [Hälinää]

Puhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, odottakaa hetki. — Pyydän hiljaisuutta täällä salissa. Puhutaan täältä. — Olkaa hyvä.

Eli tämä aihe on varmasti kiinnostava kaikille, varsinkin kun eduskuntavaalit ovat juuri ohi.

Puoluelaissahan säädetään rahoituksen avoimuudesta, ja näiden säännösten tavoitteena on todellakin lisätä puoluerahoituksen avoimuutta ottamalla erityisesti huomioon Euroopan neuvoston korruption vastaisen toimielimen Suomelle antamat suositukset. Suositusten mukaan yleisön on saatava mahdollisten sidonnaisuuksien arvioimisen kannalta riittävästi tietoa puolueiden perustoiminnan ja vaalikampanjoiden rahoituksesta.

Tässä kertomuksessa, jota nyt käsittelemme, ja tehdyssä tarkastuksessa havaittiin se, että puoluerahoituksesta ei ole aina mahdollista saada ihan luotettavaa kokonaiskuvaa selvittämällä pelkästään tulorahoitusta ja tilinpäätöksen mukaisia tuottoja, sillä tarkastetuilla puolueilla ja muilla yhteisöillä on monenlaisia läpikulkueriksi katsottuja kirjanpitolapah-tumia.

Puolue- ja vaalirahoituksen avoimuus ja läpinäkyvyys on todellakin tärkeää äänestäjien kuluttajansuojan kannalta. Nyt parhaillaan käynnissä olevissa hallitusneuvotteluissa on lehtitietojen perusteella mukana ei pelkästään asiantuntijoina vaan ihan nimettyinä neuvottelijoina tahoja, jotka edustavat päivätyönsä puolesta erilaisia edunvalvonta- ja lobbaustahoja [Ben Zyskowitz: Antti Rinteen lobbarihallitus syntymässä!] ja myös vaalirahoittajia, kuten eräät ammattiliitot, esimerkiksi SAK, JHL, Akava. Mediatietojen mukaan ainakin vaikuttajaviestintätoimistot Milton Networks ja Rud Pedersen ovat vahvasti läsnä Säätytalon pöydissä. [Eduskunnasta: Ei kai! — Ben Zyskowitz: Uskomatonta!] Lobbarit eivät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2019 vp

siis juoksentele Säätytalon käytävillä vaan istuvat kokoussaleissa kirjoittamassa hallitusohjelmaa. [Ben Zyskowitz: Kyllä he kehtaavat!]

Arvoisa puhemies! Tästä varmasti on hyvä käydä keskustelua, koska käytäntö ainakin siihen nähden, mitä itse olen kokenut, vaikuttaa aika uudelta. Toki on ymmärrettävää, että hallitusneuvotteluissa käytetään asiantuntijoita, mutta tässä tapauksessa he ovat näiden neuvotteluryhmien jäseniä ja suoraan kirjoittamassa hallitusohjelmaa. [Ben Zyskowitz: Miten vihreät voi hyväksyä tällaisia? — Eduskunnasta: Lobbarihallitus!]

Arvoisa puhemies! Menen vielä tähän kertomukseen. Kun sitä tarkastelee, niin voi havaita sen, miten erilaisessa taloudellisessa todellisuudessa eri puolueet ja niiden ehdokkaat vaalityötään tekevät. Olen itse toiminut aiemmin tarkastusvaliokunnan jäsenenä, ja vuonna 2016 tarkastusvaliokunta käsiteli mietinnössään vaalikampanjakulujen kasvua ja totesi tuolloin, että ”huoleen vaalikampanjoiden kulujen kasvusta ja siitä aiheutuvista kielteisistä vaikutuksista esimerkiksi ehdokkaaksi ryhtymiselle on syytä suhtautua vakavasti”. Valiokunta piti selvittämisen arvoisena ehdotusta toimivasta kampanjakatosta, joka tasaisi vaarainhankintaan liittyviä eroja ehdokkaiden välillä.

Kansanvaltaan kuuluu yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden lisäksi myös vaalikelpoisuus eli aito tasavertaisuus, tasavertainen mahdollisuus asettua ehdolle vaaleissa. Vaalikampanjoiden kustannukset ovat riistäytyneet varsin suuriksi. Nythän ei vielä kaikkia vaali-ilmoituksia ole tehty, mutta ainakin noiden aiempien ehdotusten perusteella muun muassa asiantuntijat valiokunnissa totesivat, että nuo erot ovat niin suuret, että tasavertainen vaalikelpoisuus ei sellaisenaan toteudu. Ratkaisuna nähtiin aika laajasti kampanjakattoon ja kampanjakustannusten rajaamiseen tähtäävät toimet. Viime vaalikaudella vielä tarkastusvaliokunta ehdotti, että hallitus tekisi tästä asiasta selvityksen.

Sen vuoksi toivon, että tuolla hallitusneuvottelupöydässä, missä nyt siis on runsaasti asiantuntijoita myös muista kuin ihan eduskuntaryhmistä, otettaisiin huomioon myös tämä tarkastusvaliokunnan toivomus ja pohdittaisiin sitä, millä tavalla tulevissa vaaleissa tuo tasavertaisuus voisi paremmin toteutua samoin kuin läpinäkyvyys näiden erilaisten rahoitusten kohdalla.

13.07 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Vaalirahoitus ja puoluerahoitus on sellainen asia, joka kansalaisia kyllä hyvin suuressa määrin puhututtaa. Aika monet meistä varmaan kuulivat viime vaalikentillä tämän kysymyksen, että kukas sinun vaalikampanjasi rahoittaa.

Ammattiyhdistysliikkeet Suomessa hyvin avokätisesti rahoittavat usean kansanedustajan vaalikampanjointia, ja kun sitten pohditaan, mistä tämä raha tulee — se tulee näistä jäsenmaksuista, jotka ovat verovähennyskelpoisia — niin kyllä tässä sellainen tilanne on, että kansalaisilla on ihan oikeus kysyä, onko tämä toiminta enää läpinäkyvää ja reilua. Kuten tässä edustaja Räsänen totesi, enää ei riitä pelkästään se, että on rahoittamassa ja varmistamassa, että oman intressiryhmän mieluisa edustaja tulee valituksi, vaan nyt ollaan sitten jo kirjoittamassa näitä hallitusohjelmia.

Hyvät edustajat, meidän tulisi oikeasti nyt yhdessä ottaa vastuu tästä asiasta ja uudistaa koko puoluerahoitus- ja vaalirahoitusjärjestelmä sillä tavalla, että se kestää läpinäkyvyyden, se on rehellinen ja se on kansaa kunnioittava. Se on myös meille edustajille tärkeää: jos omaatuntoa vielä on vähän jäljellä, niin nukkuisimme yömmekin paremmin, kun tietäisimme, että olemme kaikki samalla viivalla tämän rahoituksen järjestämisen kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2019 vp

13.08 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikalla olijat! Puoluerahoitus on tänä päivänä läpinäkyvämpää kuin aiemmin. Siitä tämä eduskunnalle annettu raportti antaa kyllä hyvän kuvan. Eli meillä on parempi tilanne kuin aiemmin, mutta kyllä edustaja Räsänen ja edustaja Laukkanen hyvällä tavalla toivat esille niitä huolia, joita meillä edelleen puoluerahoituksen osalta on. Esimerkiksi juuri käydyissä vaaleissa meillä oli mukana ei-puolueita varsin isoilla kampanjoilla, ja tämä läpinäkyvyys ei koske näitä muita erilaisia liikkeitä ja ryhmittymiä. [Juho Eerola: Nyt!] Olisi tärkeää, että myös näiden rahoitus tuotaisiin samalle viivalle eli kaikkien niiden rahoitus, jotka osallistuvat vaaleihin, tuotaisiin läpinäkyvästi esille.

Edustaja Räsänen aivan oikein nosti esille valtavan, suurimman eduskuntavaalikampanjan, jonka itse asiassa teki SAK. SAK tuki SDP:n kampanjaa omalla oheiskampanjallaan, jonka koko oli 1,4 miljoonaa euroa, [Oikealta: Ei voi olla! Ohhoh!] täysin pimentoon jääneellä rinnakkaiskampanjalla, jossa mukana olivat AKT, JHL, PAM, Sähköliitto ja Teollisuusliitto. Myös MOT selvitti maaliskuussa piiloon jäävää vaalitukea, ja kyllä se valitettavasti oli aika karua luettavaa.

Mutta mitä vielä? Kun vaaleista on ehtinyt kulua vain hetki, niin keitä istuu hallitusneuvotteluiden Luottamuksen — luottamuksen — ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi-työryhmässä? [Ben Zyskiewicz: Lobbareita!] Siellä istuu tämän samaisen SAK:n tukikampanjan keskeisiä toimijoita, [Oikealta: Ei voi olla!] ei pelkästään asiantuntijana vaan sosiaalidemokraattien neuvottelijana SAK:n johtoryhmään kuuluva Saana Siekkinen. Myös vasemmistoliitto on tehnyt samanlaisia valintoja, ei heiltäkään ainoastaan asiantuntijoina vaan peräti vasemmistoliiton edustajina JHL:n Teija Asara-Laaksonen ja vielä — niin että varmasti viesti tulisi hyvin ylös kirjattua — SAK:n Anu-Tuija Lehto. [Jukka Gustafsson: Oikeisto hyökkää heti!] Eli samat henkilöt, jotka olivat oman työnsä kautta rahoittamassa rinnakkaiskampanjaa 1,4 miljoonan eduskuntavaalikampanjalla. [Mika Raatikainen: Kuulostaa banaanimaalta!]

Etujärjestöt eivät ole nyt ainoastaan hallitustunnustelija, hallitusneuvottelija Rinteen asiantuntijoina tai kuultavina, vaan he ovat suoraan kirjoittamassa — kirjoittamassa — tämän maan seuraavaa hallitusohjelmaa, Suomen hallitusohjelmaa. [Ben Zyskiewicz: Lobbareitten hallitus!] Mutta siitä huolimatta, arvoisa puhemies, hallitustunnustelija, hallitusneuvottelija Rinne totesi vielä eilen: ”Lobbareilla ei ole vapaata pääsyä Säätytalolle.” Ei ole vapaata pääsyä, mutta heidät on kutsuttu — ja jopa sinne pöytään, missä kirjoitetaan Suomen hallitusohjelmaa. [Jukka Gustafsson: Ovat kunnon ihmisiä kuitenkin!] Peräti myös muutamalla puhtaasti... [Välihuutoja] Arvoisa puhemies! Myös muutamalla puhtaasti lobbaukseen keskittyvällä yrityksellä on Antti Rinteen hallitusohjelmaneuvotteluissa omat neuvottelijansa, ei vain kuultavana vaan pöydässä kirjoittamassa Suomen hallitusohjelmaa — [Ben Zyskiewicz: Uskomatonta!] siis lobbarifirmoilla omat kirjoittajat näissä neuvottelupöydissä. Ei voi kuin kysyä, kuinka he kehtaavat. [Oikealta: Ja kyllä he kehtaavat! — Naurua — Jukka Gustafsson: Näin se retoriikka muuttuu!]

Arvoisa puhemies! En uskonut, että minulla tulisi näin nopeasti ikävä vihreiden edustaja Ville Niinistöä. Olen aivan varma, että jos Ville Niinistö olisi täällä, niin hän olisi nyt kyllä tiukasti tuomitsemassa näin räikeän lobbaamisen ja lobbareiden neuvottelupöytiin ottamisen. Mutta Ville Niinistö ei valitettavasti ole täällä, ja toivon, että edustaja Zyskiewicz ja muut nyt sitten yrittävät tuoda esille tätä, miten härskisti meillä nämä kampanjoiden rahoittajat, SAK:n 1,4 miljoonan jättimäinen eduskuntavaalikampanja, avasivat tien suoraan kirjoittamaan hallitusohjelmaa. [Jukka Gustafssonin välihuuto] On hyvä, että tästä käy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2019 vp

dään nyt avoin keskustelu, ja on tärkeää, että tulevaisuudessa myös tällaiset piilokampanjat tulisivat tämän valvonnan piiriin, ja luulen, että edustaja ja puhemies Rinne on samaa mieltä. [Naurua]

13.14 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen nosti asian ytimen esille siinä mielessä, ovatko nämä rahalla ostetut vaalit. Nimittäin tämä kyseinen Vapaiden valtakunta -kansanliike, joka vastaanotti tämän SAK:n 1,39 miljoonaa euroa ja jakoi haluamallaan tavalla, osoittaa sen, että jos ei tämä nyt ole suorastaan korruptiota, niin tämä on suorastaan törkeää vaalivaikuttamista. Vaalivaikuttamisesta ollaan puhuttu tässäkin salissa hyvin paljon, kun me olemme puhuneet vaikkapa Venäjän tai vastaavien muiden maiden tavasta sotkeutua vaaleihin. Jos on moitittavaa muiden valtioiden tai muiden tahojen vaikuttaa vaalitulokseen, millä tavalla tämä on hyväksyttävämpää? Jos olisi ollut toisinpäin, niin että elinkeinoelämä olisi tukenut massiivisesti jäsenmaksuillaan tai muilla tuloillaan vaaleja, [Vasemmalta: Ei mitenkään!] niin vasen puoli olisi huutanut kurkku suorana siitä, että näin ei saa tehdä. Tämä ei ole kaukana Kehittyvien maakuntien tuen aikaisesta toiminnasta, jolloin rahalla ostettiin ja vaikutettiin suoraan ministereitten pöydissä. On aivan samanlainen lopputulema tälläkin vaikuttamistyyllillä, miten vasemmistopuolueet yhdessä ovat suhmuroineet.

Tavallinen äänestäjä on huolissaan siitä rakenteellisesta korruptiosta, mikä Suomessakin vallitsee. Me emme voi rehellisesti sanoa äänestäjille, että me olemme vaikutuksille eialttiita, jos me esimerkiksi tällä tavalla toimimme. Ymmärrän toki sen, että vaalirahoitusta voidaan ottaa vastaan, niin kuin me itse kukin varmasti otamme vastaan, mutta etiikan pitäisi olla kohdallaan, kun vaalirahoituslaki ei kuitenkaan aseta tällä hetkellä rajaa tähän toimintaan, miten sitä vaalitukea voidaan pyörittää. Miksi on olemassa kampanjakatto tai vaalirahoituskatto, jos tässä ei ole mitään kattoa, kuinka paljon miljoonia ammattijärjestöt voivat syyttää vaalikampanjaan? Siinä mielessä toivoisin, että tämän vaalikauden aikana tätä vaalirahoituslakia muutetaan siten, ettei näitä verovapaita jäsenmaksutuloja voitaisi käyttää vaalirahoitukseen. Siellä on hyvin paljon myös perussuomalaisia jäseniä, joiden rahoilla vasemmistolaisten kampanjaa on tuettu.

13.17 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! [Timo Heinonen: Puolustuksen puheenvuoro!] — Puolustuksella ei ole puheenvuoroa. Täällä on kansanedustajilla puheenvuoro.

Tähän Niikon edellä tuomaan puheenvuoroon voin itse ammattiyhdistysliikkeessä toimivana aktiivina sanoa, että olen saanut eri ammattiosastoilta rahoitusta tähän vaalikampanjaan, jota käytiin. Ilman sitä viiteryhmää, joka halusi tukea minua vaaleissa, jotta minusta tulee vasemmistolainen kansanedustaja, tuskin olisin pystynyt aikanaan tekemään sellaista vaalikampanjaa ja tekemään sellaista työtä, millä olisi ollut mahdollista, että se toteutuu. Mutta edustaja Niikon syyte siitä, että perussuomalaisten maksamilla rahoilla rahoitetaan vasemmistolaisten vaalikampanjaa, [Mika Niikko: Se on tosi!] on törkeä syyte. Minä toivon, että te oikein aidosti nyt tutustutte siihen, kuinka ammattiyhdistysliikkeessä omille jäsenille annetaan rahoitusta. Toivon todellakin, että katsotte tämän läpi [Mika Niikon välihuuto] ja teette sen siinä hartaudessa, että voitte vaikka kuppilassa tulla myöntämään, että tällä kertaa olitte hieman harhaisella tiellä.

Sanotaan nyt tässä vielä edustaja Räsäselle, että Akava ja SAK, liiemmin kuin EK:kaan, eivät ole liittoja vaan ovat elinkeinoelämän toimijoita ja etujärjestöjä kullakin rintamalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2019 vp

Mitä tulee vaalirahan näkyvyyden lisäämiseen, niin yhdyn niihin puheenvuoroihin, että edelleen meillä on kehitettävää, niin että meidän ei tätä keskustelua tarvitse käydä. Minäkään en halua muistella vuoden 2011 neuvottelukuviota Säätytalolla ja siellä niitä neuvottelijoita, jotka olivat neuvottelupöydissä tai vaikuttamassa neuvotteluihin. Minun mielestäni on turha katsella historiaa niin kauas taaksepäin, vaan mennään tästä askelia eteenpäin. Kehitetään tätä läpinäkyvyyttä niin, että meidän ei tarvitse täällä kyräillä toistemme selkien takana.

On mahdotonta tietysti ruveta arvottamaan kaikkea. Jos me rupeamme puhumaan kaistoista, no, minä olen sitä mieltä, että kyllä, mutta tarvitseeko meidän ruveta ihmisiä tarkastelemaan persoonittain? Eli jos jollain on jo julkisuusarvoa rahassa mitaten enemmän kuin jollakin vasemmistolaisella tehdastyöläisellä, niin pitäisikö meillä sitten olla vähän korkeampi katto vaalirahoituksen suhteen? Liikutaan siinä mielessä heikoilla jäillä, kuinka mitään rahassa mitataan. Mutta olen sitä mieltä, että se loisi tähän maahan ehkä enemmän puolueitten yhdessä tekemistä, olisi ehkä suunta jopa pitkille listoille, ja puolueitten omat näkemykset tulisivat enemmän esille kuin persoonakohtaiset mielipiteet politiikasta, vaikka meillä jokaisella puolueella on omat lähtökohtansa ja vaaliohjelmansa.

Vapaiden valtakunnasta täytyy sanoa, että huomio on varmasti oikea, mutta en ole samaa mieltä edustajan kanssa siitä, onko se piilo-organisaatio. Tämä organisaatio on perustettu sillä perusteella, että halutaan olla irti pakkolaeista ja edistää sitä, että tässä maassa voidaan vapaasti tehdä työtä, elää omalla palkalla, ja tämä organisaatio on nimenomaan toiminut näissä vaaleissa ilman minkäänlaisia puoluetunnuksia. Totesin sen itse yhden kerran, kun minulla oli pientä vaalimateriaalia, kun menin Sampolan Vapaiden valtakunnan vaalitulaisuuteen. Minulle sanottiin, että jospa laitat nuo taskuun taikka poistut täältä niitten tavaroitten kanssa. Eli pidettiin erittäin tarkkaa huolta siitä, että siellä eivät vasemmistopuolueet sen enempää kuin oikeistopuolueetkaan saaneet olla mukana puoluetunnuksin. Siitä tälle vaaliorganisaatiolle, joka oli tässä mukana, annan kyllä täydet pisteet. Se, mitä mieltä olen hankkeesta, ei kuulu nyt tähän vaalirahoituksen läpinäkyvyyteen. Näillä, arvoisa puhemies. — Kiitos.

13.21 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa herra puhemies! On vanha ja tunnettu tosiasia, että lukuisat etujärjestöt, ennen kaikkea ammattiliitot, rahoittavat vaaleissa ehdolla olevia ehdokkaita ja myös puolueita. Sinänsä jokainen itsenäinen järjestöhän Suomessa saa käyttää rahojaan sääntöjensä mukaisella ja haluamallaan tavalla. [Kimmo Kiljunen: Myöskin Elinkeinoelämän keskusliitto!] Edustaja Myllykoski ei tunnu muistavan sitä, mikä periaatteellinen ongelma on nimenomaan ammattiliittojen antamassa vaalituessa. Sen maksamiseen nimittäin osallistuu jokainen suomalainen. Kun ammattiliittojen jäsenmaksut ovat verovähennyskelpoisia, se kaventaa veropohjaa, ja muut, kaikki muut, osallistuvat tätä kautta ammattiliittojen muun muassa teille ja muille hyville ehdokkaille antamaan vaalitukeen. Vaikka vielä hyväksyttäisiin, että ammattiliitto laittaa rahansa siihen, mihin haluaa, niin onko se oikein, että verovähennysoikeuden kautta kaikki suomalaiset käytännössä joutuvat osallistumaan ammattiliittojen antamaan vaalitukeen? — Edustaja Myllykoski, tästä oli kyse tässä asiassa, mihin viittasitte.

En väitä, että ammattiliittojen ja ammatillisten keskusjärjestöjen antama vaalituki olisi suoraan yhteydessä siihen, että nyt tällä hetkellä Säätytalon hallitusneuvotteluissa neuvottelupöydissä neuvottelijoina istuu useita ammattiliittojen virkailijoita, istuu useita sellaisia, joiden verokirja on siis siellä ammattiliiton kassakaapissa. Edustaja Gustafsson väli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2019 vp

huutona sanoi, että he ovat hyviä ihmisiä. Minä olen täysin samaa mieltä. He ovat hyviä ihmisiä, he ovat asiantuntevia ihmisiä, he tekevät täysin kunniallista työtä toimiessaan etujärjestöjen asiantuntijoina, toimiessaan lobbareina. Mutta onhan se nyt aivan käsittämätöntä, että kun tähän saakka on hämmästeltä ja paheksuttu sitä, että siellä käytävillä Säätytalolla on lobbareita, niin nyt ne lobbarit on kutsuttu neuvottelupöytiin. On syntymässä Antti Rinteen lobbarihallitus. [Jukka Gustafsson: No, no, no, no!] Onhan tämä täysin käsittämätöntä. [Jukka Gustafsson: No onko siellä kaksi vai kolme!] — On siellä paljon enemmän. — Ja taitaa olla ensimmäinen kerta Suomen historiassa, jolloin varsinaisten lobbaustoimistojen, viestintätoimistojen, palkkalistoilla olevia ihmisiä on neuvottelemassa Suomelle hallitusohjelmaa, eikä tästä ole kuin päivä tai kaksi, kun hallitustunnustelija Rinne sanoi, että lobbarit pidetään ulkopuolella ja heidät kutsutaan tarvittaessa asiantuntijoiksi. [Puhemies koputtaa] Täysin toisin kävi. [Timo Heinonen: Mitä tekee Rinne?]

13.25 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Täällä on aloitettu ansiokas keskustelu suomalaisen poliittisen päätöksenteon luonteesta, mutta jos tässä käsitellään vahvaa lobbausilmiötä ja korporatismia jonkinlaisena ikuisena suomalaispiirteenä, niin muistutettakoon nyt kuitenkin mieliin, että silloin kun Sipilän hallitusta Säätytalolla muodostettiin, niin toimittiin aivan eri tavalla. Sinnehän ei lobbareita ollut kutsuttu ja siellä lähdettiin liikkeelle meidän, siis kansanedustajien, ja virkamiesten ja tutkijoiden voimin. [Välihuutoja vasemmalta]

Yleisemminhän tämä ilmiö, eli tämä Suomen järjestöveltoisuus, on perua pitkältä ajalta. Se on syntynyt kylmän sodan aikana, jolloin sille saattoi olla jonkinlaista tarvetta, mutta se on jäänyt elämään tavalla, joka erottaa meidät pohjoismaisista ja eurooppalaisista naapureistamme tavalla, jota moni ei todellakaan Suomessa tiedosta. Suomi on ylivoimaisesti Pohjoismaiden korporatistisin maa eli maa, jossa valtiosääntö monissa asioissa on itse asiassa vain nimellinen asia ja todellista valtaa käyttävät järjestöt. Millään muulla alueella ei tällä piirteellä ole samanlaisia kielteisiä vaikutuksia kuin työllisyyspolitiikan alueella.

Niin kuin, arvoisa puhemies, te hyvin tiedätte, silloin kun sosiaalidemokratia ja ammattiyhdistysliike vanhan devalvaatiopolitiikan aikana viime vuosisadalla hoitivat palkkamalltia, niin siitä ammattiyhdistysliike suoriutuikin kohtuullisen hyvin, mutta nyt kun me olemme ikääntymisen aikakaudella, jolloin pitää tehdä työn tarjonnan uudistuksia eli saada kaikilla mahdollisilla keinoilla lisää ihmisiä työmarkkinoille, ammattiyhdistysliike ei ole kyennyt missään maassa olemaan sellainen rakentava voima, joka olisi vienyt näitä uudistuksia eteenpäin. Sanon tämän tietyllä kaihomielisyydellä, olen nimittäin suuren osan työurastani ollut ammattiyhdistysliikkeen ja sen tutkimuslaitosten palveluksessa, mutta kyllä se kokemus Pohjoismaista ja vastaavista maista on, että kun pitää tehdä työn tarjonnan uudistuksia, niin ammattiyhdistysliike on ollut niitä vastaan. Muistelkaapa nyt vaikka hallituskautta 2011—2015, jolloin todellakin työministerinä oli suorastaan etujärjestön entinen puheenjohtaja ja hänen johdollaan toimittiin niin, että oli kyseessä mikä tahansa uudistus, josta vaikka hallituspuolueetkin olisivat olleet yhtä mieltä — kokoomus ja sosiaalidemokraatit olivat yhtä mieltä erilaisista uudistuksista — niin jos ei tällainen uudistus saanut järjestöiltä vihreää valoa, se ei edennyt, vaikka se olisi lisännyt työllisyyttäkin. Emme me tällaisella toimintatavalla ikinä pääse työllisyydessä hyvään suuntaan — eli antamalla jollekin järjestölle veto-oikeuden. Sen hallituskauden surullista satoahan oli työllisyyden aleneminen yli sadallatuhannella. En tiedä, välitettiinkö tästä lainkaan. Ei siis ole sattuma, että Pohjoismaiden korporatistisin eli järjestövaltaisim maa on myös se Pohjois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2019 vp

maa, jossa on korkein työttömyys ja itse asiassa Pohjois-Euroopassa lähes korkein työttömyys.

Siksi katselen itsekin aika murheellisena sitä, miten neuvottelupöydissä hallitusohjelmaa eivät nyt kirjoita vaaleissa valtakirjan saaneet kansanedustajat, me kansan valitsevat luottamushenkilöt, vaan ne samat järjestöihmiset, jotka viime vuosien aikana ovat pitäneet huolen siitä, että sellaisia uudistuksia ei tehdä, jotka tepsivällä tavalla alentaisivat työttömyyttä, arvoisa puhemies. Niinpä tekisi mieli kaikille meille tässä nyt muistuttaa: luetaan silloin tällöin se, mitä valtiosäännössä lukee. Eikö siellä lue niin, että valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta? Tämä pitää ottaa vakavasti. Otetaan se valta meille, otetaan se pois Etelärannasta ja Hakaniemestä. — Kiitos.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.